

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK VE ÇANAKKALE SAVAŞLARINI
ARAŞTIRMA MERKEZİ

Yıl: 11, Güz 2013, Sayı: 15 / Year: 11, Autumn 2013, Issue: 15

ISSN: 2148-0877

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi

The Journal of Çanakkale Studies

ÇANAKKALE

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK VE ÇANAKKALE SAVAŞLARINI
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi, yılda iki kez yayınlanan hakemli bir dergidir. Gönderilen yazılar yayın kurulunda incelendikten sonra konunun uzmanı iki hakemin, gerekli görüldüğü takdirde üçüncü bir hakemin değerlendirmesi ve yayın kurulunun nihai onayıyla yayınlanır. Yayın kurulu, araştırma makaleleri, dışındaki yazıları (sempozyum, kongre haberleri, kitap tanıtımları vb.) bizzat inceleyip hakeme göndermeden doğrudan kabul veya ret kararı verebilir.

Adres:

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Fen Edebiyat Fakültesi
17100 Merkez/ÇANAKKALE

Tel: (+90) (286) 2180018 - 1675

Faks: (+90) (286) 2180533

Erişim: www.canakkalearastirmalari.comu.edu.tr
www.acasam.comu.edu.tr

E-posta: canakkalearastirmalari@comu.edu.tr

Yayın Türü: Ulusal Süreli Yayın

Yayın Şekli: 6 aylık Türkçe ve İngilizce

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi'nde yayınlanan yazılarda savunulan fikirler yazarlarına aittir. Dergi sahibi, yayıncı ve editörler sorumlu değildir. Derginin tüm hakları saklıdır. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar dışında önceden yazılı izin alınmaksızın hiçbir iletişim, kopyalama sistemi kullanılarak yeniden basılamaz.

The Journal of **Çanakkale Studies** are solely those of the authors and do not imply endorsement by the editors, other authors or publishers. All Rights Reserved. No part of this publication may be reproduced, stored or introduced into a retrieval system, or transmitted in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of the editors.

Tarayan İndeksler: ASOS Index, Arastirmax tarafından taranmaktadır.

Kapak: Fatma BOYNUKALIN, Ressam

Tasarım-Baskı Hazırlık: Karınca Ajans Tel: 0312 431 54 83

Baskı: Eflal Ajans, Matbaacılık, Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad. No: 95-1A
Altındağ - Ankara

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi

The Journal of Çanakkale Studies

ISSN: 2148-0877

Yıl: 11, Güz 2013, Sayı: 15 / Year: 11, Autumn 2013, Issue: 15

Sahibi/ The Owner

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi adına sahibi Prof. Dr. Sedat LAÇİNER: Rektör / Rector

Editörler/ Editors

Lokman ERDEMİR, Kürşat SOLAK

Editör Yardımcıları/ Editorial Assistants

Erhan ACAR, Mehmet YILDIZ

Yayın Kurulu/ Editorial Board

Doç. Dr. Muhammet ERAT
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Ömer ÇAKIR
(Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Doç. Dr. Beyhan KANTAR
(Mardin Artuklu Üniversitesi)
Doç. Dr. M. Fatih YAVUZ
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Murat YILDIZ
(Namık Kemal Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Lokman ERDEMİR
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. İbrahim ERDAL
(Bozok Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Aşkın KOYUNCU
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Yusuf SAĞIR
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Mustafa SELÇUK
(İstanbul Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Kürşat SOLAK
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Cahide Sınmaz SÖNMEZ
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Yüksel NİZAMOĞLU
(Turgut Özal Üniversitesi)

Danışma Kurulu/ Advisory Board

Prof. Dr. Nurettin AKTAN
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Tuncer BAYKARA
(Ege Üniversitesi, Emekli)
Prof. Dr. Edward J. ERICKSON
(Marine Corps Üniversitesi, ABD)
Prof. Dr. Cezmi ERASLAN
(İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Raelene FRANCES
(Monash University)
Prof. Dr. Ramazan GÜLENDAM
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Vehbi GÜNAY
(Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Cüneyt KANAT
(Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Bayram Ali KAYA
(Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Yılmaz KURT
(Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. İzzet ÖZTOPRAK
(Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK
(Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Necdet ÖZTÜRK
(Bahçeşehir Üniversitesi)
Prof. Dr. Keir REEVERS
(Monash University)

Prof. Dr. İbrahim SEZGİN
(Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ŞEKER
(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN
(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mete TUNÇOKU
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Tülay UĞUZMAN
(Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Osman UYSAL
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Selma YEL
(Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Rüstem ASLAN
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Taner ASLAN
(Aksaray Üniversitesi)
Doç. Dr. Yusuf AYÖNÜ
(İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Doç. Dr. Recep DÜNDAR
(İnönü Üniversitesi)
Doç. Dr. Samira KORTANTAMER
(Ege Üniversitesi)
Doç. Dr. Reyhan KÖRPE
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. İbrahim ÖZCOŞAR
(Mardin Artuklu Üniversitesi)

Doç. Dr. M. Fatih SANCAKTAR
(İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Haşim ŞAHİN
(Sakarya Üniversitesi)
Dr. Brad WEST
(University of South Australia)
Yrd. Doç. Dr. A. Mesut AĞIR
(Batman Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Mithat ATABAY
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Volkan ERTÜRK
(Namık Kemal Üniversitesi)
Yrd. Doç. Ahmet ESENKAYA
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. İsmet GÖRGÜLÜ
(Başkent Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin KAYHAN
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Özkan KESKİN
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Feridun Hakan ÖZKAN
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Burhan SAYILIR
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ali SÖNMEZ
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Bu Sayının Hakemleri/ This Issue's Referee Board

Prof. Dr. Bülent ÖZDEMİR
(Balıkesir Üniversitesi)
Doç. Dr. Muhammet ERAT
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Doç. Dr. Ömer ÇAKIR
(Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN
(Afyon Kocatepe Üniversitesi)

Doç. Dr. Şerif KORKMAZ
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Lokman ERDEMİR
(Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Mustafa BIYIKLI
(Dumlupınar Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Figen ATABEY
(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Ahmet MEHMETEFENDİOĞLU
(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ferhat BERBER
(Celal Bayar Üniversitesi)

Kapak Resminin Ressamı: Fatma BOYNUKALIN

Stone Bridge College (Fine Arts)

Eserleri çeşitli ülkelerde; (İspanya, İtalya, ABD, Çin, Meksika) sergilendi. Türkiye’de ve yurtdışında üniversiteler, müzeler ve sanat galerilerinin koleksiyonlarına kabul edildi. Modern sanatlar alanında uluslararası projeler ve küratöryal çalışmalarda bulunmaktadır.

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti görsel sanatlar çalışmaları, Resimli Türk Kültürü Ansiklopedisi, Türk Kültür Tarihi resimleme çalışmaların gerçekleştirdi. Sanat hayatına İstanbul Sanat Stüdyosu’nda devam etmektedir. Ulusal ve Uluslararası önemli sanat ödüllерinin sahibidir.

İletişim:

fboynukalin@gmail.com

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Sunuş/Introduction	vii
<i>Heinz Richter</i> The Impact of the Confiscation of the Turkish Dreadnoughts and of the Transfer of Goeben and Breslau to Constantinople upon the Turkish Entry into WWI	1-16
<i>Türk Dretnotlarına El Konulması ve Goben ile Breslav Gemilerinin İstanbul'a Transfer Edilmesinin Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Girişi Üzerindeki Etkisi</i>	
<i>Salim Aydüz</i> İslam Dünyasının İlk Tıp Ansiklopedisi Firdevsü'l-Hikme ve Müellifi ʿAlī b. Sehl Rabbān Ṭaberī: Hayatı ve Eserleri.....	17-33
<i>The First of the Islamic World Encyclopedia of Medicine and Author of Firdevsü'l-Hikma c Alī b. Sahl Rabban al-Tabari: The Life and Works</i>	
<i>H. Yılmaz Küçüköncü</i> Bir Çanakkale Marşı	35-51
<i>A Çanakkale Anthem</i>	
<i>İsmail Sabah</i> Çanakkale'ye Asker İhracının İlk Günleri ve İstanbul'da Okullara Yansımaları	53-76
<i>The First Days of Military Landing to Dardanelles, and Its Impact on Schools in Istanbul</i>	
<i>Aşkın Koyuncu</i> Tanzimat Dönemi Eğitim Reformları Işığında Çanakkale'de Gayrimüslim ve Ecnebi Mektepleri	77-127
<i>Non-Muslim and Foreign Schools in Canakkale in the Light of Tanzimat-Period Education Reforms</i>	
<i>Burhan Sayılır</i> 1917 Yılında Kafkas Cephesi'nde III. Ordu'ya Mensup 1869-1898 Doğumlu Askerler Üzerinde Yapılan Ankete Göre Askerlerin Aile Yapısı ile İlgili Bazı Bilgiler.....	129-144
<i>Soldiers of the 3rd Army in the Caucasus Front in 1917, According to the Survey Administered to Soldiers Born in 1869-1898, Some Information About the Structure of the Families of Soldiers</i>	
<i>Azer Banu Kemaloğlu</i> Proje Tanıtımı / Project Promotion.....	145-147

Sunuş

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi yayınlarından olan Çanakkale Araştırmaları Dergisi, ulusal hakemli bir sosyal bilimler dergisidir. 2003 yılından bu yana yayın hayatına devam eden dergimiz 15. sayısını ulaştı.

Ciddi bir emek ürünü olan dergi yayıncılığı, sabırlı ve kolektif hareketin ürünüdür. Bu meyanda Çanakkale Araştırmaları Dergisi, ulusal ve uluslararası tanıtımdan makale kabulüne, Yayın Kurulu'ndan hakem sürecine, arşivlemeden basım evine kadar muhtelif aşamalardan ve pek çok gönüllünün emeğinden geçmektedir.

Adı Çanakkale Araştırmaları Türk YılığI olan dergimiz, bu ismi ile yayın hayatına devam etmektedir. Bununla beraber dergimizin ön kapağında bir değişikliğe gidildi; dergi adını daha hatırlanabilir ve markalaşabilir kılmak, ayrıca kapakta daha yalın bir görüntü yakalamak amacıyla 'Çanakkale Araştırmaları' ifadesinin kullanılması tercih edildi. Yine kapakta yer alan ve değerli bir ressamımıza ait olan özgün çalışmanın, dergimize kıymet kattığını düşünüyoruz. İçeriğinin yanı sıra görsel yönden de dergimizin üzerindeki zihni ve fiili gayretlerimiz devam ediyor. Nitekim gerek meslektaşlarımızdan ve gerekse araştırmacılardan, Çanakkale Araştırmaları Dergisi'nin yakaladığı yukarı ivme, nitelik ve nicelik yükselişİ, ulusal tanınırlık ve tercih edilirlık hususlarında, türlü iletişim yolları ile takdir ifadeleri duyduğumuzu burada ifade etmek isteriz.

Çanakkale Araştırmaları'nın 15. sayısında altı makale ve bir proje tanıtımına yer verildi. Dört çalışmanın Çanakkale konusunda olduğu bu sayımızda yer alan ve İngilizce kaleme alınmış olan çalışma, dergimizin uluslararası olma hedefine uygun düşmektedir. 'Bir Çanakkale Marşı' isimli çalışma ile bilim ve sanat dünyasına yeni bir marşın tanıtımı yapılmaktadır. Öte yandan Ortaçağ bilim tarihi ve Tanzimat Donemi reformlarının Çanakkalede gayrimüslimlerin eğitimi üzerine etkileri de dergide yerini alan konulardır. 1917 Yılında Kafkas Cephesi'nde III. Ordu'nun askerleri üzerinde yapılan ankete dair çalışma ise Birinci Dünya Harbi'ne farklı bir bakış açısı sunmaktadır.

Şunu da belirtmek isteriz ki 2015 yılında 100. Yıl dönümü olacak Çanakkale Savaşları üzerine ayrıca bir çalışma içindeyiz. Bu vesile ile bir sosyal bilimler dergisi olan Çanakkale Araştırmaları'nın çıkmasında emeği geçen tüm arkadaşları, değerli katkıları ile desteğini esirgemeyen araştırmacılara ve üniversitemiz idaresine teşekkür ederiz.

Editörler

